

Verlagen

&

Mededelingen

1. Op Herbergbezoek te Brugge 1750 - 1850. *****

Voordracht te Westkapelle op 24 maart 1985, door Lic. Alfons Theerens.

Spreker wist een 50-tal luisteraars te boeien met tema "Herbergen en het Herbergbezoek te Brugge". 't Is niet waar! niet alle aanwezigen waren bierlippen.

Als in het klassieke Rome was er sprake van hospitium, propina en taberna, zowat overeenkomend met de huidige termen hotel, restaurant en herberg ofte café.

Onze bevolkingsregisters van 1748 zijn niet zo klaar: men sprak er van herberg en ook van "cleyne" herberg, cabarettten en taveernen. Het verschil tussen herberg en kleine herberg is niet zo meteen duidelijk. Werd in een kleine herberg "cleen bier" geschonken - dus lich alcoholisch -, wat weinig waarschijnlijk is, of was de herberg klein in de zin dat er helemaal niet geschonken werd maar wel logies aangeboden?

Het woord herberg komt van "heir" en (op)"bergen", dus kamp, overnachtingsplaats. Taveerne komt van het latijnse "taberna", wat via de betekenis van overnachtingsplaats, "tapperij" werd waar men drank schonk en logies gaf.

Cabaret was Franse import van circa 1750. Te Brugge werden in 1807 161 drankgelegenheden cabaret genoemd. Ook het woord "auberge" kwam toen al in zwang. Hotel is een later broertje en deze instellingen stonden stonden met meer sterren te prijken in de Michelingids dan de overige. In 1807 werden er al een zevental vernoemd w.o. Hôtel de Commerce, de Korenbloem, het Gulden Hoofd, de Parijsschaele (wat we vermoeden te zijn de Parijse

Halle, de Gouden Leeuw en Hôtel d'Angleterre. Ook de koffiehuzen kwamen vanaf 1758 in de opgave voor. In de eerste helft van de 19de eeuw werd zowaar al onderscheid gemaakt ^{tussen} hotel en hotel-estaminet en de lijn werd doorgetrokken naar restaurant.

Herbergen stonden slecht aangeschreven bij de overheid en toch nam het aantal steeds toe. Reeds in 1629 werd er bepaald dat iedere herbergier een vergunning moest hebben van de stadsbestuurders. Dezen hadden opdracht gekregen deze licenties zoveel mogelijk te beperken. Met de Franse Revolutie vervielen deze voorschriften. Herbergiers moesten enkel nog een aangifte doen om patent te bekomen. De herbergier was handelaar geworden. Velen echter hielden herberg zonder aangifte en zonder uithangbord aan te brengen.

Algemeen is men de mening toegedaan dat er rechtstreeks verband bestaat tussen armoe en alcoholisme. Daar zijn vele aanwijsbare redenen voor, hoewel afdoende voorstudies daaromtrent ontbreken. Tijdens perioden van lage lonen, duur leven, onrust en woelingen stijgt het aantal herbergen. Velen trachten zodoende een bijverdienste te hebben.

Te Brugge was er in 1821 één herberg voor 120 inwoners en in 1833 één op 147 inwoners. Dit zijn betrekkelijk gunstige cijfers in vergelijking met enkele andere plaatsen. Te Tienen telde men in 1821 één herberg op 75 inwoners. Te Diest in 1820 één op 86 inw. en te Aalst in 1804 één op 78 inwoners.

Vanaf 1866 steeg het aantal aanvragen voor het openen van een herberg tot 20 per jaar met als hoogtepunt 1880-1885 waar tot 60 aanvragen per jaar geteld werden. In 1887 telde men in Brugge niet minder dan 1160 drankhuizen, d.i. één op 43 inwoners en dat terwijl uitgerekend Brugge de armste stad was van België. Goed om weten is, dat in 1846 al 100 noodlijdenden waren per 243 inwoners.

Spreker behandelde vervolgens de spreiding van de herbergen over de stad. Markten en Poortstraten waren de aantrekkingspunten. Daarnaast speelde ook voor de Langestraat en omgeving, de aanwezigheid van kazernes. Het aanleggen van het spoorwegstation gaf een nieuwe impuls.

Via de herberg zelf, het interieur, de gasten, het herbergvermaak en de herbergspelen, kwamen we terecht bij kriminele toestanden en prostitutie.

Al met al een zeer leerrijke voordracht, maar een dorstige bedoening! We danken van harte onze voordrachtgever en geven onze Leden de goeie tip zijn licentiaatsverhandeling over dit onderwerp te vragen in onze bibliotheek ter lezing. Prosit!

G.V.

* * * *
*

2. Bezoek aan het Kasteel van Male *****

nu de Sint-Trudoabdij.

Op zondag 5 mei 85, hadden de vriendelijke kanunnikessen van het Heilig Graf, waarschijnlijk ook gebeden tot Sint Guthago, want toen voorzitter René De Keyser de meer dan 70 leden welkom heette voor het bezoek, hield het op met miezeren.

Vooraf schetste de Voorzitter in het kort enkele geschiedkundige bijzonderheden over het Kasteel en de Heerlijkheid van Male. Hij bracht daarbij hulde aan wijlen Juffrouw Magda Cafmeyer, die de geschiedenis van Male en van het kasteel grondig onderzocht en beschreven had. Male was in het Ancien Régime één van de zeven contribuante leden van het Brugse Vrije, wat inhield dat het op rechterlijk en bestuurlijk gebied een volledige onafhankelijkheid genoot en over een eigen schepenhuis mocht beschikken. Dit werd in de laatste tijden het "Hooghe Huus" genoemd. De wet van Male had er haar schepenkamer. Nu fungeert dit schepenhuis als poortgebouw voor de abdij. Daar de heerlijkheid Male een eigen rechtspraak bezat, mocht het ook een gevangenis en een galg bezitten.

Toen de heerlijkheid tot baronnie werd verheven, was er sprake van een pelderijn of schandpaal. Het pelderijn had als functie de goede zeden voor te houden. Steeds rond het middaguur werd de beschuldigde aan de schandpaal vastgemaakt en aan de voorbijgangers tentoongesteld.

Wanneer het houten pelderijn vervangen werd door een drie-